

Visarion CEȘUIEV,
economist

Situația se va înrăutăți pînă în noiembrie-decembrie'2008. Se pare că prețurile la resursele energetice vor continua să crească, dacă tranzacțiile futures la sfîrșitul anului 2008 sînt atît de scumpe. Eu cred că această situație va deveni un catalizator pentru combustibilul biologic ieftin. Amintiți-vă, a mai fost astfel în anii 70, cînd Germania a reușit să ofere pieței automobile care consumă 7-8 litri la 100 km.

În Moldova, cu gospodăria ei primitivă, nu se va produce nimic esențial, fapt care, într-un sens anumit, ne promite anumite avantaje. Este ca în bancul „dormi mai mult – încălci mai puțin”. Noi nu avem producții mari, care în perioadele de criză cer investiții și sprijinul financiar al statului.

Nu vom avea de pierdut mult. Noi avem un avantaj – forța de muncă valoroasă, care deocamdată este solicitată peste hotare. Dar în legătură cu criza ipotecară, care după SUA a afectat deja Portugalia, Spania, Franța, muncitorii vor începe să vină și aceasta ar putea reduce afluxul de bani transmiși de ei în țară.

Cred că băncile care insistă să vină în Moldova, vor fi urmate de infrastructura financiară – companii de asigurări, investiții și leasing, audit, consultanță, și noi vom deservi cu încetul economia mondială. Este trist că venirea băncilor, bunăoară, deocamdată nu determină diminuarea ratelor dobînzilor. Străinii nu vor să implementeze o marjă mică pe piața noastră și se folosesc de dobînzile care mai rămîn ridicate.

Cum să supraviețui

Alexandru
SANAȚ

OPTIMIȘTII EXCESIVI S-AU GRĂBIT SĂ LE PREZINTE PE CELE DORITE DREPT REALITATE, DECLARÎND CĂ PERICOLUL DE CRIZĂ FINANCIARĂ A TRECUT. ACEASTA ÎNSĂ, NU A INFLUENȚAT ÎN NICI UN CAZ POZIȚIILE PESIMIȘTILOR, CARE RĂMÎN ACELEAȘI: CRIZA NU S-A TERMINAT ȘI AMENINȚĂ ECONOMIA CU NOI NEPLĂCERI.

Ricoșeul recesiunii

Atenuînd situația rezultată din criza ipotecară din SUA, Sistemul Federal al Rezervelor reduce dobînzile, făcînd banii mai accesibili pentru populație și pentru business. Astfel, America le propune cetățenilor săi să consume și să cheltuiască mai mult, fapt care, în opinia autorităților financiare, trebuie să favorizeze dezvoltarea economiei și, mai ales, asanarea ei.

Se pare că și Banca Europeană nu se va opune mult timp și își va arunca privirea asupra exportatorilor țărilor Uniunii Europene, care pierd în fața concurenților din cauza dolarului SUA slab în raport cu euro. Aceasta va avea impact asupra onorării de către Banca Centrală Europeană a altui obiectiv – menținerea unui nivel relativ scăzut al prețurilor de consum.

Cît privește acțiunile SUA, este absolut cert că aici se încearcă rezolvarea problemelor economice cu resurse ieftine, comparabile cu o înghițitură

de aer curat pentru un om care se sufocă. Pentru a-l salva sau a-l ajuta să depășească el însuși maladia, aici se extinde accesul la finanțe. Cu alte cuvinte, beneficiarul de împrumut potențial, pe care nu îl ținea buzunarul să ia bani cu dobînda de 4,5-5%, obține această posibilitate, luînd în calcul tendința de reducere a costului banilor. Dacă rezumăm cele expuse, rezultă că economia americană bolnavă este tratată cu bani ieftini.

Abia de va avea curajul să spună cineva că economia moldovenească s-ar simți mai bine decît, bunăoară, cea americană, a cărei stare este redresată prin multe lucruri, inclusiv și banii ieftini. Firește, comparînd economiile vorbim doar despre tonus, și nu despre valori concrete sau indicatori ai economiilor celor două țări. Dar nu se știe de ce s-a decis ca economia moldovenească, care capătă an de an un caracter de consum accentuat, să fie tratată cu bani scumpi.

m recesiunii?

În avântul masiv privind importanța combaterii inflației, care capătă, apropo, nu se știe de ce, amploarea unei campanii adevărate, în Moldova se urmărește scopul de a face banii și mai scumpi, pentru ca ei să nu influențeze indicele prețurilor de consum. Drept unul dintre argumentele consilierilor principali ai BNM și ai Guvernului, se realizează scopul – în condițiile inflației mari, populația cu venituri mici sărăcește și mai mult, iar persoanele cu venituri mari – devin mai bogate. Ca urmare a majorării ratei de refinanțare a BNM, dobânzile la credite urcă lent, făcând ca banii să fie mai scumpi pentru sectorul real al economiei, deci, mai puțin accesibili pentru business,

Chiar și partea din business care trage foloase azi, pe de o parte, din creșterea continuă a consumului în Moldova, iar pe de altă parte – din aprecierea leului în raport cu dolarul SUA, care este în avantajul importatorilor grupului de mărfuri din „zona dolarului”, înțelege că noi mergem pe un curs fals și alarmant.

Reprezentanții ei de seamă spun că măsurile antiinflație nu pot fi realizate cu o detașare atât de mare de complexul larg de măsuri în transformările structurale ale economiei, care, apropo, de fapt, nu se fac. De altfel, aceste transformări trebuie să stimuleze activitățile de investiții și de inovare în economie.

Iar în schimbul acestora, business-ul a obținut bani mai scumpi, care nu pot avea nicidecum un caracter investițional. Este absolut cert că fără investiții, și încă durabile, pe trei-cinci-opt ani, în republică nu va putea fi lansată producția competitivă, cel puțin, parțial orientată spre export. Ca rezultat, decalajul între importuri și exporturi continuă să crească, căpătînd proporții amenințătoare. Dar decalajul de \$1 mlrd. nu sperie Ministerul Economiei, pentru că există experți care propun ca cei \$1,3 mlrd., veniți de la →

Igor CRAPIVCA,
Director General al
ÎM „Orvento-Metal”,
președintele Clubului Oamenilor
de Afaceri „Timpul”

Nu este cazul să atragem o atenție mare asupra consecințelor triste care ar putea să urmeze dacă recesiunea din economia SUA va fi profundă. Sarcina autorităților și a business-ului este să mențină indicatorii de creștere care au constituit, pînă în anul 2007, 7-8%. Chiar dacă prognoza Băncii Mondiale, potrivit căreia în 2008 economia Moldovei va crește cu 5-6%, se va îndreptăți, obiectivul nu se schimbă – pentru noi este important să menținem tendința de creștere a PIB-ului.

Cum să facem acest lucru? În primul rînd, trebuie să-i întoarcem acasă pe muncitorii calificați, să-i antrenăm în cîmpul muncii pentru ca ei să aibă salarii normale și să fie alături de familii, în mijlocul rudelor și celor apropiați. Fluxurile de capital care deja vin în țară, precum și cele care sînt acum la stadiul discuțiilor, trebuie reorientate de la consum către sfera producțiilor cu componentă de export.

De asemenea, este important să nu omitterem investițiile străine directe, precum și investițiile de portofoliu în acțiunile companiilor moldovenești. În anul 2007, în economie au intrat investiții directe de \$500 mln. – un indicator record pentru Moldova. Și, în final, infrastructura pieței muncii cere transformări neîntîrziate, care abia de vor fi realizate doar cu eforturile statului, dacă business-ul, care suferă de lipsa pieței muncii, nu se va antrena în rezolvarea acestei probleme.

Comunitatea de afaceri trebuie să-și asume rolul de locomotivă în acest sens, să dicteze tonul creării în sistem a pieței muncii în Moldova.

Igor ȘCERBINSCHI,
vicepreședintele grupului de
companii „Daac-Hermes”

Criza de pe piețele de valori nu trebuie să atingă economia moldovenească, care, din păcate, are un caracter de consum. Consider că temerile legate de eventuala criză vor conduce la un efect pozitiv pentru noi. Căci mărfurile din zona dolarului, în care nivelul consumului scade, devine atractiv pentru noi. Acum, ele sunt mult mai accesibile decât în urmă cu câțiva ani. Aceasta are legătură cu raportul dintre dolar și euro, care face aceste mărfuri vizibil mai ieftine.

În această situație, este trist faptul că consumul nostru va crește și mai mult. Astfel, este foarte importantă politica Băncii Naționale a Moldovei (BNM). Acum, multe vor depinde de comportamentul leului și, mai ales, de modul în care BNM va reacționa la cursul acestuia. Or, frînările cursului leului sînt periculoase. Într-un moment anumit, ele sînt dăunătoare chiar, pentru că în zona dolarului, de exemplu, alimentele se ieftinesc, ceea ce nu se poate spune despre Moldova, în care leul este mai puternic decât dolarul, făcînd ca produsele alimentare moldovenești să fie scumpe.

Pînă acum, instituțiile financiare s-au ascuns după inflație, justificînd dobînzile mari la credite. Este bine pentru bănci și e rău pentru piață, care nu se dezvoltă atunci cînd împrumuturile sunt scumpe, iar termenii lor – scurte. Eu cred că noi nu putem aștepta crezînd că toate se vor schimba de la sine, cum nu putem nici întări mult leul.

Produsele de export, de exemplu, vinul, pot avea de suferit din cauza leului puternic, care generează pierderea competitivității vinurilor. Dat fiind deprecierea dolarului SUA, vinurile de California, Australia, Chile, au obținut avantaje de preț mari pe piețele mondiale, mai ales, pe piața rusă, care are o importanță strategică pentru vinurile moldovenești.

cetățenii Moldovei de peste hotare, să fie considerați componentă de export!

Ca să alinăm și, mai ales, să întărim și mai mult o atare poziție, vom spune că de fapt de la cetățeni vin în țară \$2 mlrd. Și dacă le înscrîm la articolul exporturi, decalajul soldului „importuri-exporturi” nu trebuie să-i sperie pe economiști. Este adevărat că el sperie partea din business care încearcă să se ocupe de producție în sectorul real al economiei, căutînd să producă măcar ceva, dacă nu pentru exporturi, cel puțin, pentru piața internă.

Iată acestor oameni de afaceri le seacă optimismul și speranța că în țară se va face măcar ceva pentru sfera de producție. Pentru business-ul care nu este antrenat în sfera consumului, care crește ca pe drojzii în ultimii ani, este neînțeles de ce americanii rezolvă problemele din economia lor cu „bani

ieftini”, iar noi cutăm să asanăm economia noastră cu bani „scumpi”?

Potrivit spuselor unui reprezentant al mediilor de afaceri, condițiile actuale din economia moldovenească contribuie la prosperarea a doar două domenii ale economiei – comerțul și sfera bancară, pe cînd sectorului de producție aceste condiții îi sapă groapa. Această parte de business percepe argumentul principal privind nevoia de „suprimare a inflației” aproape ca dăunare sau intenția rea a cuiva, în măsură să submineze definitiv potențialul sferelor de producție în economie. Fără să ia în calcul aceasta, setul de instrumente antiinflație se va dovedi o jumătate de măsură, care nu va da rezultatele așteptate. Și atunci toate consecințele negative vor fi motivate prin ricoșeul recesiunii celei mai puternice economii a lumii și prin impactul acesteia asupra tuturor ceilorlalți. ■

« În economia americană din anul 2002 s-a format un balon „de aer”, care în economia virtuală convenea multora și, în primul rînd, investitorilor. Business-ul constructorilor, al băncilor, al brokerilor înregistra creșteri și aceasta, în fond, le convenea tuturor. Iar atunci cînd s-a depistat „aerul”, prețurile și economia au început să descrească. Investitorii și creditorii au căzut imediat pe gînduri cum să restituie banii o parte din care nu mai controlau. Acum, este greu de spus care parte din economie revine „aerului”, lunile imediat următoare vor arăta aceasta. Iar deocamdată creșterea economiei SUA din anul 2002 a coborît la cea mai joasă cotație, de 2%. Cît privește anul 2008, experții prognozează o creștere de numai 1,2%. Toate acestea vor avea un impact negativ asupra dolarului, care s-a depreciat pînă la nivelul de \$1,52 pentru un euro. Și hotarul acestor evoluții nu se vede deocamdată. »

Serghei
BALABAN

ANUL CARE A TRECUT A CONFIRMAT O DATĂ ÎN PLUS UN ADEVĂR CUNOSCUȚ: INDIFERENT DE SITUAȚIA DIN EXTERIOR, BĂNCILE NORMALE NU RĂMÎN ÎN PIERDERE. ORICUM FACTORII EXTERNI AR STRANGULA ECONOMIA LOCALĂ, ORICUM SOARELE ARID A SUBMINAT SPERANȚA GUVERNULUI ȘI A SĂTENILOR, BANII AU CURS ȘI CURG ÎN CONTURILE BANCARE ÎN RÎURI MARI ȘI RÎULEȚE MICI. CELE MICI, DAR NUMEROASE, DE LA PERSOANE FIZICE, S-AU CONCENTRAT PE DEPOZITE, A CĂROR VALOARE A CRESCUT ÎNTR-UN AN CU 17,1%. PERSOANELE JURIDICE NE-AU DECEPȚIONAT UȘOR - DEPOZITELE LOR AU CRESCUT DE DOUĂ ORI MAI PUȚIN.

Rating-ul siguranței băncilor după anul 2007

În total, în bănci au fost plasate depozite în lei mai multe cu 33,9% decît în anul 2006. Cota valutei străine în depozite a rămas neschimbată, de 49%, dovadă că principalele surse nu se modifică – banii vin, în principal, de la muncitorii de peste hotare. Conturile bancare s-au suplimentat datorită

acționarilor noi și vechi, al căror capital a crescut cu 1,47 mlrd. lei sau 37,5%. Cea mai mare creștere, în termeni procentuali, se atestă la BCR Chișinău (+75,47%), Eximbank (+69,98), Fincombank (+66,20). Noii acționari străini ai acestora s-au dovedit a fi generoși, chiar dacă aceasta nu a fost o surpriză

pentru nimeni. Acționarii străini își anunțau intențiile de cucerire a pieței moldovenești aproape la faza depunerii cererilor de cumpărare a acțiunilor și trebuie să spunem că deocamdată se țin de cuvînt.

BCR Chișinău și Eximbank sînt între trei lideri la creșterea creditelor

și a leasing-ului și, respectiv, a angajamentelor. Fincombank abia începe să ia amploare, înregistrând într-un an o creștere a portofoliului de credite cu 327,69 mln. lei (+52%), dar a colectat totodată depozite în valoare de numai 254,34 mln. lei (+29%) mai mare decât în 2006. În conturile băncii circulă banii multor organizații obștești și fonduri ca, de exemplu, Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), al cărei fond de garanție, doar în 2007, s-a suplimentat cu 1,7 mln. lei, pînă la 3,7 mln. lei. Este adevărat că o parte din acești bani i-a revenit băncii Victoriabank. După aprobarea noii Hotărîri de Guvern privind transferarea finanțelor publice la Banca Națională a Moldovei, nu se știe ce va fi cu conturile de salariu ale structurilor de forță, pe care le deservea Fincombank.

În decembrie 2007, Fondul European pentru Europa de Sud-Est (EFSE) a acordat Fincombank-ului o linie de credit pe 5 ani în valoare de \$5 mln. Ceva mai devreme, la bancă venise un nou mare acționar – fondul “Western NIS Enterprise Fund” (SUA) de la grupul financiar “Horizon Capital”, care deține acum 25% din acțiuni. Se pare că acesta își va asuma formarea noii politici a băncii. În fond, datorită eforturilor comune, Fincombank a urcat de pe locul al nouălea din rating, la

începutul anului 2007, la al cincilea pe sistemul bancar, devenind lider în grupul său.

În termeni, absoluți, întîietatea la atragerea banilor acționarilor aparține băncilor Eximbank (+307,02 mln. lei), M-Agroindbank (+225,63 mln. lei), Banca de Economii (+187,23 mln. lei), totodată principala sumă a acestor mijloace a fost primită în trimestrul IV.

Activele au putere

Datorită injectărilor din exterior, activele în sistemul bancar nu au crescut proporțional. Cei mai dinamici la acest capitol au fost Eximbank, BCR Chișinău și Investprivatbank. La cea din urmă bancă, ele au crescut cu 69,8%, în principal, datorită creșterii vertiginoase a portofoliului de depozite, care aproape că s-a dublat (+91%), chiar dacă suma, chiar și la scara băncilor locale, nu e prea mare (+170 mln. lei). De exemplu, Moldova-Agroindbank și Victoriabank și-au suplimentat activele cu aproape 500 mln. lei.

O pierdere semnificativă (1,04 mlrd. sau 12,13%) la active a avut-o Banca de Economii. Motivul – aceeași decizie a Guvernului privind trecerea banilor publici în conturile de la BNM. Se știe că majoritatea banilor publici erau în conturile de la Banca de Economii. Aceasta, firește,

a pierdut din greutate, reducînd lichiditatea cu 30%, dar, precum afirmă administrația sa, acești bani nu puteau funcționa eficient și erau într-o stare de suspans, iar inovația va ajuta Banca de Economii să îmbunătățească unul dintre principalele criterii de a fi atractivă pentru investitorii potențiali – va majora indicatorii de eficiență a capitalului. Deocamdată banca menține a doua poziție în rating.

Au pierdut din lichiditate EuroCreditBank și Unibank. Ultima foarte vizibil (-42,23%), eventual, în legătură cu schimbarea proprietarului și, ca urmare, transferul banilor de la depozite, care au „slăbit” cu 180 mln. lei (-42,6%). Totuși, banca a declarat un beneficiu 2,26 mln. lei.

În ansamblu, activele sistemului bancar s-au majorat cu 40,6%. Ponderea valorilor mobiliare în structura lor a crescut nesemnificativ pe parcursul anului (+0,05%), iar în septembrie-decembrie, acest indicator a fost chiar negativ – de minus 1,32 mlrd. (-36,94%). Aceasta face dovada că statul nu dorește să majoreze datoria internă, și așa mare, iar BNM, profitînd de situație, și-a corectat indicatorii. În aceste condiții, băncile comerciale au fost nevoite să se reconcentreze asupra altor instrumente profitabile, chiar dacă profitabilitatea valorilor mobiliare rămîne atractivă pentru ele.

Cota de piață (%) și modificările față de perioada de referință precedentă

Locul		în active (%)	Modificări (p.p.)	raportat la portofoliul de credite (%)	Modificări (p.p.)	raportat la portofoliul de depozite (%)	Modificări (p.p.)
1	M-Agroindbank	21,6	0,9	22,9	-0,6	23,0	1,2
2	Victoriabank	12,9	1,4	13,6	2,6	14,6	2,8
3	Moldindconbank	11,5	1,1	12,8	1,3	13,0	2,2
4	Banca de Economii	9,6	-5,7	7,9	-3,8	9,9	-7,2
5	Eximbank	8,5	2,5	8,9	1,9	5,6	0,4
6	Mobiasbanca	8,2	-0,4	7,7	-0,8	7,9	0,2
7	Banca Socială	6,6	-0,3	6,3	-1,3	5,7	-1,0
8	Fincombank	5,3	0,1	4,8	0,0	4,8	-0,2
9	BCR Chișinău	4,5	1,0	5,0	1,1	5,0	1,3
10	Investprivatbank	3,5	0,6	3,2	0,7	4,0	1,2
11	Energbank	3,3	0,3	3,1	-0,2	3,4	0,6
12	Unibank	1,7	-1,0	1,5	-0,7	1,1	-1,4
13	Comertbank	1,2	-0,1	1,0	-0,2	1,0	0,1
14	Universalbank	1,0	-0,3	1,0	-0,2	0,9	-0,1
15	EuroCreditBank	0,6	-0,2	0,3	0,0	0,3	0,0

Raportat la active

	credite (%)		depozite (%)
Moldindconbank	70	Investprivatbank	83
BCR Chişinău	69	Moldindconbank	82
M-Agroindbank	66	Victoriabank	82
Victoriabank	66	BCR Chişinău	80
Eximbank	65	M-Agroindbank	77
Universalbank	61	Banca de Economii	75
Banca Socială	59	Energbank	74
Mobiasbanca	59	Mobiasbanca	70
Energbank	58	Fincombank	66
Investprivatbank	58	Banca Sociala	62
Fincombank	57	Universalbank	61
Unibank	55	Comerţbank	58
Comerţbank	52	Eximbank	48
Banca de Economii	51	Unibank	46
EuroCreditBank SA	31	EuroCreditBank SA	29

Piaţa continuă divizarea

Modificările în bine la cota de piaţă după active sînt vizibile, mai ales, la Moldindconbank şi Victoriabank, care în condiţii de concurenţă au făcut Banca de Economii să coboare două trepte. Ambele bănci şi-au crescut cotele cu peste 1%, iar la portofoliul de depozite indicatorii lor s-au majorat cu 2,2% şi 2,8% respectiv. Acum, Moldindconbank şi Victoriabank deţin împreună 27,6% din piaţa de depozite, 26,5% din piaţa de credite şi 24,4% din totalul activelor sistemului bancar. În urmă cu încă un an, aceşti indicatori erau mult mai mici.

Calitatea de lider la cota de piaţă la toţi indicatorii de capitalizare principali se menţine la M-Agroindbank. Dar, în ultima vreme, banca a devenit mai prudentă în acordarea creditelor, reducîndu-şi cota pe piaţa creditărilor cu 0,6%. dar aceasta nu a împiedicat-o să înregistreze cel mai mare beneficiu în noua istorie a sistemului bancar al Moldovei – 235,46 mln. lei (un spor anual de 29,4%).

Şi-au crescut activ beneficiul Eximbank, Banca de Economii şi BCR Chişinău. A rămas în minus

doar Universalbank, care s-a plasat pe ultimul loc în rating. Comerţbank şi Unibank au înregistrat un beneficiu mai mic decît în urmă cu un an.

Perspectivale

Chiar dacă a trecut un an după modificarea noii politici a BNM de reducere a inflaţiei, băncile abia acum încep să conştientizeze şi să calculeze realist costul inovaţiilor. Bancherii afirmă că cifrele de profitabilitate în condiţiile anterioare

erau mult mai mari. Dar datorită eforturilor BNM situaţia se corectează în sensul stabilizării sistemului. Nu este exclus că deja în acest an, vom auzi, cel puţin, despre două bănci moldoveneşti, achiziţionate de acţionari străini. La aceasta contribuie situaţia investiţională din ţările cu economii bine dezvoltate, care se înrăutăţeste. Problema cu dolarul, iar în perspectivă – cu euro, va sustrage capitalul occidental pe pieţele în curs de dezvoltare, printre care se numără şi Moldova. Preferinţele economice europene trebuie să revigoreze industria locală, deci, nevoia de credite va creşte an de an. Este mare probabilitatea ca în condiţiile crizei financiare şi de producţie din Europa, fluxul de remitenţe se va reduce chiar în anul 2008. Acum, pentru băncile comerciale este tocmai timpul să purceadă la căutarea de noi parteneri şi donatori străini. Deocamdată, potrivit asigurărilor funcţionarilor de la BNM, acolo nu se intenţionează majorarea normativelor de suficienţă a capitalului, iar lichiditatea sporită va determina reducerea lentă iniţial a ratei de bază, apoi şi a ratei comerciale a creditărilor de către bănci. ■

Beneficiul net al băncilor

	anul 2007	2006	creşterea anuală, %
M-Agroindbank	235 461 700	181 910 511	29,4
Banca de Economii	187 248 353	80 447 549	132,8
Victoriabank	179 067 000	107 172 054	67,1
Mobiasbanca	91 534 088	60 376 983	51,6
Moldindconbank	91 441 302	65 116 687	40,4
BCR Chişinău	68 430 042	29 423 278	132,6
Eximbank	57 016 451	16 662 475	242,2
Banca Socială	51 557 981	40 224 481	28,2
Fincombank	43 853 858	36 193 492	21,2
Energbank	36 614 642	19 676 146	86,1
Comerţbank	13 919 451	19 748 387	-29,5
EuroCreditBank	12 086 324	7 545 334	60,2
Investprivatbank	11 164 022	9 593 754	16,4
Unibank	2 261 594	-4 678 891	-148,3
Universalbank	-4 943 531	17 021 134	-129,0

RENKING-URILE BĂNCILOR DUPĂ CREȘTEREA (REGRESUL) PRINCIPALILOR INDICATORI DE ACTIVITATE ÎN RAPORT CU ANUL 2006.

Creșterea activelor				
Locul		%		lei
1	Eximbank	97,29	M-Agroindbank	580 651 289
2	BCR Chișinău	77,33	Victoriabank	460 941 000
3	Investprivatbank	69,85	Fincombank	320 004 797
4	Victoriabank	56,52	Eximbank	296 413 177
5	Energbank	55,51	Moldindconbank	270 011 029
6	Moldindconbank	54,82	Mobiasbanca	225 353 460
7	M-Agroindbank	46,17	BCR Chișinău	202 057 855
8	Fincombank	43,00	Energbank	191 981 773
9	Banca Sociala	34,37	Investprivatbank	170 845 640
10	Mobiasbanca	33,67	Comerțbank	54 122 264
11	Comerțbank	30,68	Universalbank	48 821 269
12	Universalbank	10,61	Unibank	18 373 126
13	EuroCreditBank	9,87	EuroCreditBank	5 614 004
14	Unibank	-11,54	Banca Sociala	3 043 160
15	Banca de Economii	-12,13	Banca de Economii	-1 036 556 539

Creșterea depozitelor

Locul		%		lei
1	Investprivatbank	91,02	M-Agroindbank	1 552 724 630
2	BCR Chișinău	78,80	Victoriabank	1 328 538 213
3	Victoriabank	65,22	Moldindconbank	1 140 360 001
4	Energbank	61,30	BCR Chișinău	512 233 958
5	Moldindconbank	61,21	Mobiasbanca	502 094 084
6	Comerțbank	49,42	Investprivatbank	437 801 700
7	Eximbank	44,24	Eximbank	397 517 751
8	M-Agroindbank	41,30	Energbank	295 579 468
9	Mobiasbanca	37,98	Fincombank	254 335 784
10	Fincombank	29,52	Banca Sociala	155 993 501
11	Universalbank	24,04	Comerțbank	73 062 015
12	Banca Sociala	13,52	Universalbank	38 263 956
13	EuroCreditBank	12,76	EuroCreditBank	6 536 384
14	Banca de Economii	-22,74	Unibank	-180 629 695
15	Unibank	-42,59	Banca de Economii	-671 110 500

Creșterea angajamentelor

Locul		%		lei
1	Eximbank	110,08	M-Agroindbank	1 950 424 707
2	Investprivatbank	82,93	Victoriabank	1 303 745 128
3	BCR Chișinău	77,71	Moldindconbank	1 197 490 786
4	Energbank	61,03	Eximbank	1 031 925 454
5	Moldindconbank	58,34	Mobiasbanca	566 412 079
6	Victoriabank	58,03	BCR Chișinău	528 389 500
7	Comerțbank	50,45	Investprivatbank	446 005 797
8	M-Agroindbank	49,45	Fincombank	382 000 843
9	Fincombank	38,54	Energbank	330 698 960
10	Mobiasbanca	33,70	Comerțbank	75 639 344
11	Universalbank	22,99	Universalbank	39 502 908
12	EuroCreditBank	10,09	EuroCreditBank	5 707 052
13	Banca Sociala	-2,67	Banca Sociala	-35 993 410
14	Banca de Economii	-19,93	Unibank	-90 807 584
15	Unibank	-21,11	Banca de Economii	-608 122 377

Creșterea capitalului acționar

Locul		%		lei
1	BCR Chișinău	75,47	Eximbank	307 016 451
2	Eximbank	69,98	M-Agroindbank	225 634 071
3	Fincombank	66,20	Banca de Economii	187 229 416
4	Victoriabank	47,51	Victoriabank	179 206 899
5	Banca de Economii	44,66	Fincombank	126 124 255
6	Energbank	33,89	BCR Chișinău	101 974 977
7	Mobiasbanca	33,48	Moldindconbank	94 146 230
8	Moldindconbank	31,01	Mobiasbanca	90 132 154
9	Banca Sociala	30,74	Banca Sociala	70 577 821
10	M-Agroindbank	29,37	Energbank	46 830 692

11	Unibank	13,18	Unibank	21 842 807
12	Comerțbank	9,80	Comerțbank	13 919 451
13	EuroCreditBank	9,78	EuroCreditBank	12 086 323
14	Investprivatbank	6,11	Investprivatbank	6 740 318
15	Universalbank	-7,13	Universalbank	-8 552 659

Creșterea activelor lichide

Locul		%		lei
1	Eximbank	96,19	M-Agroindbank	504 053 000
2	Investprivatbank	88,98	Eximbank	332 508 000
3	Energbank	56,88	Banca Sociala	262 094 000
4	Banca Sociala	55,75	Mobiasbanca	252 288 000
5	M-Agroindbank	43,33	Moldindconbank	250 337 000
6	Comerțbank	42,83	Victoriabank	200 898 000
7	Moldindconbank	37,59	Investprivatbank	138 908 000
8	BCR Chișinău	35,38	Fincombank	117 616 400
9	Mobiasbanca	34,79	Energbank	97 732 420
10	Fincombank	27,05	BCR Chișinău	81 988 195
11	Victoriabank	21,45	Comerțbank	44 423 590
12	Universalbank	14,66	Universalbank	10 982 000
13	EuroCreditBank	-2,25	EuroCreditBank	-2 245 000
14	Banca de Economii	-30,17	Unibank	-119 502 600
15	Unibank	-42,23	Banca de Economii	-532 787 000

Creșterea mijloacelor fixe

Locul		%		lei
1	Comerțbank	887,38	M-Agroindbank	123 805 089
2	BCR Chișinău	158,25	Energbank	31 614 952
3	Energbank	67,51	Banca Sociala	19 829 973
4	M-Agroindbank	50,37	Fincombank	19 686 528
5	Banca Sociala	35,22	Banca de Economii	18 293 089
6	Eximbank	31,20	Moldindconbank	16 422 234
7	Investprivatbank	26,20	Eximbank	15 977 947
8	Fincombank	23,69	Comerțbank	8 442 512
9	Moldindconbank	22,68	BCR Chișinău	5 115 730
10	Banca de Economii	14,14	Investprivatbank	5 115 092
11	Mobiasbanca	2,20	Victoriabank	1 447 845
12	Unibank	1,73	Mobiasbanca	1 352 211
13	EuroCreditBank	1,61	EuroCreditBank	451 107
14	Victoriabank	1,26	Unibank	371 315
15	Universalbank	-35,20	Universalbank	-9 524 635

Credite și leasing financiar

Locul		%		lei
1	BCR Chișinău	95,90	M-Agroindbank	1 474 295 936
2	Investprivatbank	92,96	Victoriabank	1 263 519 045
3	Eximbank	92,81	Moldindconbank	1 041 604 704
4	Victoriabank	87,27	Eximbank	848 724 389
5	Moldindconbank	68,98	BCR Chișinău	490 313 513
6	Fincombank	52,15	Mobiasbanca	419 833 175
7	M-Agroindbank	47,82	Fincombank	327 690 916
8	Energbank	42,86	Investprivatbank	305 939 696
9	Mobiasbanca	37,78	Banca Sociala	258 529 228
10	EuroCreditBank	32,20	Energbank	183 972 448
11	Universalbank	28,52	Universalbank	43 696 845
12	Banca Sociala	26,18	Banca de Economii	41 117 947
13	Comerțbank	23,81	Comerțbank	38 067 254
14	Unibank	3,73	EuroCreditBank	14 771 175
15	Banca de Economii	2,69	Unibank	10 449 151

RATING-UL SIGURANȚEI BĂNCILOR DIN MOLDOVA DUPĂ ANUL 2007.

Locul în rating	Banca	Total active	Lichiditatea		Suficiența de capital		Calitatea activelor			Calitatea pasivelor			Rentabilitatea			Dinamica dezvoltării		Total
			K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14		
<i>Active de peste 3 mlrd. lei</i>																		
1	Victoriabank	4 106 942 000	98,32	98,74	14,35	71,58	84,95	34,71	5,90	8,92	56,87	80,00	70,00	49,70	27,06	0,00	701,08	
2	Banca de Economii	3 049 044 954	17,47	84,02	21,06	99,20	66,16	23,58	10,12	14,08	56,02	76,79	67,19	70,00	-54,30	26,44	577,82	
3	M-Agroindbank	6 888 609 121	88,02	57,20	12,78	1,00	85,12	24,36	11,21	8,44	54,07	70,41	61,61	38,96	19,70	-13,28	519,60	
4	Moldindconbank	3 647 923 867	63,32	72,09	11,36	-9,78	90,00	26,95	5,09	7,56	55,45	58,11	50,85	28,57	17,11	3,53	480,21	
<i>Active de la 1 mlrd. până la 3 mlrd. lei</i>																		
5	Fincombank	1 689 725 328	97,01	98,32	19,35	74,83	72,80	19,78	12,71	11,83	48,76	35,32	30,90	29,58	50,00	50,00	651,19	
6	Mobiasbanca	2 606 700 294	93,26	91,17	14,16	71,87	75,58	50,00	5,04	11,12	48,70	65,29	57,13	40,03	20,25	-6,06	637,53	
7	Eximbank	2 715 118 976	99,83	70,03	29,22	99,17	83,55	37,89	5,17	13,52	39,49	18,92	16,56	23,94	26,23	42,10	605,63	
8	Banca Socială	2 117 360 578	93,95	96,18	13,84	60,27	75,72	25,63	7,51	14,73	60,00	46,31	40,52	27,76	0,31	19,10	581,83	
9	Investprivatbank	1 100 872 304	93,44	91,10	10,72	91,23	74,22	4,07	4,68	7,83	56,04	24,90	21,79	11,56	39,31	4,50	535,39	
10	Energbank	1 057 605 053	1,00	77,19	16,49	100,00	74,60	24,19	15,50	9,74	53,48	55,29	48,38	39,46	47,47	-50,00	512,78	
11	BCR Chișinău	1 445 473 602	9,42	1,00	17,19	89,74	89,16	12,76	1,21	8,52	57,71	72,52	63,46	53,96	34,78	-21,16	490,26	
<i>Active de sub 1 mlrd. lei</i>																		
12	EuroCreditBank SA	198 008 895	95,80	50,00	66,06	50,00	39,40	44,72	30,00	70,00	55,65	24,33	21,29	69,58	6,24	-0,25	622,82	
13	Comerțbank	381 457 602	50,00	88,19	80,00	80,18	66,76	7,02	5,14	25,20	58,76	12,01	10,51	41,59	35,39	4,33	565,08	
14	Unibank	527 258 567	71,60	99,49	37,68	95,22	70,90	41,82	8,65	19,34	43,04	3,00	2,62	4,89	-24,69	17,04	490,60	
15	Universalbank	322 711 991	95,37	89,48	35,42	96,88	78,50	9,41	11,35	17,44	56,05	-11,39	-9,96	-17,46	38,15	0,50	489,75	

O nouă încercare

Igor VOLNIȚCHI
Lidia GURIEZ

PREȘEDINTELE VLADIMIR VORONIN A DECLARAT CĂ ÎN 2008 ÎN MOLDOVA SE VA ÎNREGISTRA UN BOOM INVESTIȚIONAL. DAR, STATUL NU TREBUIE DOAR SĂ AȘTEPTE INVESTIȚII, CI ȘI SĂ ÎNTREPRINDĂ MĂSURI PENTRU A FACE MOLDOVA MAI ATRACTIVĂ PENTRU INVESTITORI. IAR CEA MAI MARE „DURERE DE CAP” A INVESTITORILOR STRĂINI LA ACEST CAPITOL ESTE CĂ NU LI SE PERMITE SĂ ACHIZIȚIONEZE TERENURI ÎN MOLDOVA.

Partidul de guvernământ este din nou pus în fața unui test serios – trebuie să decidă dacă elimină interdicția impusă agenților economici străini în ceea ce ține de cumpărarea pământului în Moldova sau o păstrează și în continuare. La Biroul Permanent al Parlamentului a fost depusă o

inițiativă semnată de deputatul social-liberal Igor Klipii, care propune eliminarea acestei interdicții. El atrage atenție asupra faptului că procesul de consolidare a terenurilor agricole decurge anevoios. E și normal, căci majoritatea țăranilor nu au bani pentru a achiziționa tehnică, semințe,

pentru a efectua lucrări pe terenurile consolidate etc. Unde mai pui că mulți fermieri și-au abandonat terenurile și au plecat la munci peste hotare. Investitorii străini au bani, dar nu au posibilitate să achiziționeze terenuri. S-a creat un cerc vicios care nu poate fi rupt nicidecum.

Acum câțiva ani, când Parlamentul a introdus interdicția față de investitorii străini de a achiziționa terenuri în Moldova, argumentul forte a fost că pământul e o bogăție care trebuie să aparțină doar poporului Moldovei. Astfel, ne-am pomenit în situația hoțului care a furat o ladă cu aur, însă doar se uită la ea, fără a o putea utiliza. El este încălzit de gândul că e bogat, dar aceasta nu-l face să se simtă și sătul.

Dintr-un anumit punct de vedere Parlamentul a avut dreptate când a introdus interdicția respectivă. Nu este un secret că în sate terenurile se vînd cu cîteva mii de lei un ha, preț care este cu mult mai mic decît cel real. Cîteva investitori străini mari ar fi putut cumpăra practic întreaga republică. Astfel, Moldova ar fi devenit de facto dependentă în agricultură

de agenții economici străini, după cum este dependentă în prezent, spre exemplu, de agenții economici care fac business cu resurse energetice. Nu este exclus că un asemenea pas ar fi pus în pericol la modul serios și securitatea alimentară a statului.

Din alt punct de vedere, este o greșeală și să te opui dezvoltării pieței funciare din Moldova. Iar aceasta, în prezent, este într-o stare destul de dificilă.

Igor Klippii: *Criza profundă cu care se confruntă de ani de zile satul moldovenesc nu permite relansarea potențialului de altădată al agriculturii autohtone. Solul fertil și brațele de muncă necesare pentru prelucrarea lui sînt condiții indispensabile, dar insuficiente pentru succesul*

agrobusinessului. Un al treilea element al succesului îl constituie factorul financiar pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale. De aceea, se impune crearea unor condiții reale de afaceri în acest domeniu pentru potențialii investitori. Ridicarea interdicțiilor pentru investitorii străini la cumpărarea terenurilor agricole ar permite ca piața funciară a Republicii Moldova să devină atractivă pentru potențialii investitori, iar agricultura autohtonă va deveni o afacere profitabilă, în loc să rămînă o gaură a economiei naționale, consumatoare de subvenții.

Atît argumentele pro, cît și cele contra sînt foarte puternice. De aceea, este greu de spus cum va proceda Parlamentul. Pe de o parte, acesta simte asupra sa presiunea necesității de a crea condiții optime pentru activitatea investitorilor străini, iar pe de altă parte – necesitatea de a proteja interesele țăranilor, care, în condițiile unei tranziții interminabile, nu conștientizează ce bogăție au în mîină și că ceea ce astăzi costă cîteva mii de lei va ajunge să coste peste un timp zeci sau poate chiar sute de mii de dolari.

În aceste condiții, soluția optimă pentru Parlament ar fi respingerea proiectului de lege, în același timp fiind adoptat un altul la aceeași temă. Acesta ar urma să prevadă că interdicția impusă agenților economici străini la achiziționarea terenurilor este una temporară – de 10-15 ani. Pînă atunci, ei vor putea arenda aceleași terenuri, știind că în perspectivă le vor

Un as „în mîineca” Moldovei

Viorel CHIVRIGA,
expert Coaliția
pentru dezvoltare
economică rurală
(CDER)

O inițiativă de acest gen într-un an electoral, cum este 2008 riscă să fie politizată la maximum și peste un an - doi să fie catalogată ca un pas făcut cu stîngul. Pași de genul acesta am avut destui și nu cred că agricultura, care se sufocă, să merite să devină din nou un poligon pentru experiențe. Această inițiativă legislativă vizează direct peste 1,2 milioane de deținători funciari, de acea această problemă este de o importanță majoră și poate deveni o problemă supusă referendumului național, care poate fi inițiat de un număr de cel puțin 200 mii de cetățeni ai R. Moldova cu drept de vot, un număr de cel puțin o treime din deputații în Parlament, de Președintele R. Moldova sau de Guvern. Dacă este vorba de aspectele legate de evaluarea acestui proiect de act legislativ, atunci un răspuns ar putea fi dat ușor de expertizele din domeniu, inclusiv în ce privește compatibilitatea cu legislația comunitară, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate. Aprobarea unei legi de acest gen, ar avea o semnificație deosebită în ulterioarele negocieri cu statele UE și CSI în diferite aspecte, dacă acest lucru va fi condiționat cu unele cedări din partea acestora. Mai simplu spus, aprobarea acestei legi este unul din pușinii ași ai R. Moldova și pe care-l poate scoate pe masa negocierilor cu statele pe care le-am menționat.

putea răscumpăra. Iar peste 10-15 ani va fi luată soluția optimă în condițiile care vor exista la acel moment. Astfel, și lupul va fi sătul, și oaia întregă. Desigur, vor rămînea unele întrebări legate de asigurarea securității alimentare a statului, dar...

Nu este exclus însă că Parlamentul va găsi în final și o soluție mult mai bună decît cea enunțată mai sus. Esențial e că problema se discută, că lucrurile nu stau pe loc, ceea ce înseamnă că oricînd e posibilă o soluție ce va satisface toate părțile implicate. ■

O inițiativă proastă

Ion BOTNARENCO, șef de direcție consolidarea terenurilor agricole, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Vinderea terenurilor agricole agenților economici străini este o problemă a poporului și el trebuie să decidă. Cred că inițiativa nu este bună. Ar fi bine să avem grijă mai mult de vânzătorii și cumpărătorii moldoveni decît de cei străini. Atît timp cît capacitățile de cumpărare ale moldovenilor sînt inferioare decît ale celor străini, vînzarea terenurilor agricole persoanelor străine va fi în defavoarea localnicilor. Să nu uităm că prin vînzarea terenurilor agricole vom ceda terenul de sub picioare. Ce vom cumpăra în loc? În condițiile unei crize economice nu se vinde terenul agricol, dar se implementează tehnologii avansate. Prin vînzarea terenurilor agricole Moldova poate pierde mult. Statul nu va avea de cîștigat nimic. Nici o țară în lume nu soluționează problemele securității alimentare etc. prin vînzarea terenurilor agricole străinilor. La momentul actual orice investitor străin poate arenda pe 30 ani teren agricol și crea o fermă agricolă. Acest interval de timp este optimal pentru investiții. Deci, nu trebuie să legăm investițiile străine de vînzarea terenurilor agricole investitorilor străini.

Parlamentul și-a spus cuvîntul?

Între timp, Parlamentul a respins un proiect de lege care prevedea că agenții economici în al căror capital există investiții străine vor avea dreptul să achiziționeze terenuri agricole în Moldova, dacă vor îndeplini un șir de condiții speciale. Proiectul a fost elaborat de deputatul Alianței „Moldova Noastră”, președintele comisiei parlamentare pentru agricultură și industria alimentară, Valeriu Cosarciuc.

Documentul prevedea că acești agenți economici vor putea obține dreptul de a achiziționa terenuri numai în urma licitațiilor publice

organizate de Guvern și numai după prezentarea unor proiecte investiționale.

Agenții economici cu capital străin urmau să încheie contracte de achiziționare a terenurilor numai după primirea acestui drept de la Guvern.

Condițiile, procedura de participare la licitație, precum și capitalul minim al investiției pentru un ha de teren agricol urmau să fie stabilite printr-un regulament aprobat de Parlament la propunerea Guvernului.

Totodată, proiectul prevedea că suprafața maximă de teren cu destinație agricolă pe care urma să o poată achiziționa un

investitor nu putea fi mai mare de 500 ha.

Investitorii străini care nu implementau proiectul investițional timp de un an, urmau să-l înstrăineze ulterior cetățenilor Republicii Moldova.

Deputații comuniști s-au opus adoptării documentului. Gheorghe Popa, vicepreședintele comisiei parlamentare pentru politică economică, buget și finanțe, deputat din partea Partidului Comuniștilor, a declarat pentru „Profit” că Valeriu Cosarciuc singur a menționat că pămîntul este o bogăție a Republicii Moldova. El a spus că, evident, această bogăție nu putea fi cedată străinilor. ■

Ce împiedică dezvoltarea business-ului în Moldova?

Rezultatele sondajului sînt prezentate în tabelul alăturat. Afacerile celor 33 de întreprinzători chestionați au fost împărțite în 6 grupuri, care pot fi găsite în partea de sus a tabelului. Acolo unde domeniul business-ului se intersectează cu factorii de influență este indicată suma rezultată din adunarea punctelor fiecărei companii care face parte dintr-un grup separat.

În următorul compartiment aflat în afara tabelului este indicat procentul celor chestionați din fiecare grup în raport cu totalul acestora. În ultima coloană a tabelului se dă media rezultatelor înregistrate în mod separat.

Datele din tabel sînt

prezentate în funcție de factorii de influență.

Conform rezultatelor celui de al doilea sondaj, factorul care a influențat negativ în modul cel mai esențial asupra business-ului a fost insuficiența de cadre. Cu 50 de puncte a fost evaluat acest factor de către reprezentanții din domeniul asigurărilor și cu doar 5 puncte de cei din organizațiile de microfinanțare. Al doilea factor ca importanță a fost stabilită lipsa de independență în instituțiile judiciare. Factorul creditelor scumpe a cedat locul întii în favoarea poziției a treia. Ceea ce este interesant e că pentru sectorul de producție acest factor își păstrează întiietatea. Coruția

trece de pe locul trei pe poziția a patra. Comerțul consideră că corupția reprezintă factorul de bază în șirul celor care împiedică dezvoltarea business-ului. Nu li se acordă prea mare importanță nici prețurilor la resursele energetice (locul 9 în tabel cu 7,06 puncte comparativ cu 5,05 puncte în sondajul precedent).

Aprecierea leului îi deranjează și mai puțin pe cei chestionați (locul zece, ultimul, cu 2,54 puncte, ceea ce e de 1,67 ori mai puțin decît în sondajul precedent).

Conform recomandprilor respondenților noștri puterea trebuie să:

- creeze condiții pentru dezvoltarea micului business, asigurând condiții de creditare preferințială;

- elaboreze mecanisme de atragere a remitențelor în economia reală;

- reducă semnificativ cota de impozitare a fondurilor de salarizare ceea ce ar readuce în țară brațe de muncă calificate;

- elaboreze programe de pregătire a cadrelor calificate pe perioada anilor 2008 -- 2012;

- încurajeze prezența business-ului nostru peste hotarele țării;

- promoveze o politică externă echilibrată orientată spre deschiderea (refacerea) piețelor tradiționale;

- interzică firmelor afiliate puterii să participe la tendere și concursuri investiționale. Toate comenzile de stat să fie oferite pe bază de concurs și în condiții de transparență totală.

Organizatorii sondajului aduc mulțumiri oamenilor de afaceri care au consimțit să participe, fiind pe deplin convinși că desfășurarea trimestrială a sondajelor și publicarea rezultatelor vor contribui la o prosperarea țării noastre. ■

Anchetă generalizată «Ce împiedică dezvoltarea business-ului Dvs. în Moldova?»

Factori de influență	Producție	Tehnologii IT	Sfera serviciilor	Comerț	Asigurări	Microfinanțare.	Media
Deficitul de cadre	21	10	16	6	50	5	15,73
Lipsa unei justiții independente	13	25	12	13	10	19	13,80
Creditele scumpe	23	10	17	10	2	14	13,47
Corupția	7	20	6	18	10	14	12,33
Impozitarea	10	15	6	10	5	12	9,22
Barierile administrative	4	5	10	13	10	9	9,13
Insuficiența de investiții	8	5	9	14	0	7	9,10
Eventualul pericolul al acaparărilor de reider	2	0	9	11	10	8	7,62
Cheltuieli rezultate din creșterea prețurilor la resursele energetice	9	10	7	6	3	9	7,06
Aprecierea excesivă a leului	3	0	9	0	0	5	2,54
<i>Cota procentuală în totalul celor intervievați</i>	20,00%	10,00%	20,00%	35,00%	10,00%	5,00%	100,00

Bani cu miros aromat

Lilia
GUREZ

ÎN 2007, RAMURA PRODUCERII DE PLANTE AROMATICE ȘI MEDICINALE A FOST PRINTRE CELE MAI AFECTATE DE SECETĂ

Producerea uleiurilor volatile este o activitate pe cât de bănoasă, pe atât de nesigură. Or, nu odată condițiile climaterice au dat peste cap planurile producătorilor. În consecință, deși producătorii luptă pentru majorarea volumului producției, în anul 2007, de exemplu, aceasta a fost cu cca 70% mai mică decât în 2006.

În perioada sovietică, Moldova era unul din cei mai mari producători de plante aromatice și uleiuri volatile. Pe atunci, în această sferă activau 20 de

întreprinderi, care, pe lângă speciile tradiționale de plante aromatice, cum ar fi trandafirul, menta, levănțică, șerlaiul, mărarul, fenicul, mai cultivau, deși pe suprafețe mici, și isopul, cimbrul de munte, stînjenelul, pelinul lămiios, pelinul anual. De altfel, în acea perioadă Moldova producea anual aproape 200 de tone de uleiuri. Însă, în zilele noastre situația este mult mai complicată. Anul 2007 a fost unul foarte greu pentru agenții economici ce se ocupă cu cultivarea plantelor aromatice și medicinale. Deși nu există o statistică în

domeniu, se afirmă că Republica Moldova ar fi produs în 2007 doar câteva zeci de tone de uleiuri volatile.

Boris FILIP, cercetător științific la Institutul de Fizică, specialitatea tehnologii de procesare: *La momentul de față de cultivarea plantelor medicinale și aromatice în Moldova se ocupă șapte agenți economici mari, inclusiv din Germania și Austria. În total aceștia dețin cam 3,5 mii ha pe care cultivă plante aromatice și medicinale. Deși afacerea în*

domeniu ar trebuie să fie una profitabilă, lipsa tehnologiilor moderne de producere, determină costurile mari ale acestei producții și, respectiv, o rentabilitate scăzută. Cea mai dotată este întreprinderea din satul Cobusca, raionul Anenii-Noi, dar și aceasta nu deține tot utilajul necesar.

Majoritatea uleiurilor produse în țară se exportă în Germania, Austria, Olanda, Canada, Ungaria și Belgia. Prețurile de export variază de la \$35 pentru un kilogram de șerlai, pînă la \$250 pentru cel de trandafir. Se vehiculează însă că prețurile acestora în 2008 se vor dubla și chiar se vor tripla.

Viorel CHIVRIGA, analist:
Cultivarea plantelor medicinale

și aromatice are mari perspective, datorită faptului că există o cerere constantă atât pe piața internă, cît și pe cea externă la majoritatea produselor, care pot fi obținute în sector. Pe viitor, cererea de pe piața internă va crește odată cu dezvoltarea sectoarelor conexe, adică a ramurii de parfumerie și cosmetică (S.A. „Viorica-Cosmetic”), industriei de prelucrare și de conservare a fructelor și legumelor, sectoarelor specializate în fabricarea băuturilor alcoolice și a băuturilor răcoritoare, celui specializat în producerea de medicamente și produse farmaceutice. Totodată, este real ca R. Moldova, treptat, să-și recapete poziția de altă dată - de țară exportatoare de uleiuri volatile și de plante medicinale. Însă, pentru aceasta e necesar ca, în primul rînd, să fie restabilită întreaga

filieră de la cercetare, producere pînă la reglementări de piață și de promovare a exporturilor.

Se pare că în această ramură, ca și în multe altele, lipsesc atât investițiile, cît și cunoștințele. Ministerul agriculturii și industriei alimentare susține că va depune toate eforturile pentru a crea condiții prielnice de lucru investitorilor și va ajuta producătorii să achiziționeze material semincer și săditor de calitate superioară. În condițiile în care statul nu va împiedica investitorii străini să lanseze afaceri în acest domeniu și va crea condiții oportune pentru exportarea producției, s-ar putea ca în anul 2010, Republica Moldova să devină din nou un lider în producerea de plante medicinale și uleiuri volatile. ■

Din dosarul revistei „Profit”

În Moldova a fost elaborat Programul de relansare și dezvoltare a producției de plante aromatice și medicinale pentru anii 2003 – 2010. Conform acestuia, se prevede sporirea producției uleiurilor volatile de la 23 tone în 2000, la 170 de

tone în 2010, iar a celei de plante aromatice - de la 125 de tone la 1000 de tone. Tot acolo se mai prevede asigurarea unui nivel de rentabilitate a producției de cel puțin 25-30%, iar volumul exportului să ajungă de la \$510 mii în anul 2000, la \$5 mln. în anul 2010.

